

Facebook και διδασκαλία/ εκμάθηση της γαλλικής ως ξένης γλώσσας

Σύβακα Τριανταφυλλιά

Καθηγήτρια Γαλλικής, Πρότυπο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Πανεπιστημίου Μακεδονίας
sivakatr@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτό το άρθρο προτείνει τη χρήση των κοινωνικών δικτύων και ειδικότερα του Facebook, σε ένα πλαίσιο μη τυπικής διδασκαλίας / εκμάθησης της γαλλικής ως ξένης γλώσσας, με τη συγκρότηση μιας άτυπης κοινότητας μάθησης -κλειστής ομάδας στο Facebook, συμπληρωματικά με την τυπική μέθοδο διδασκαλίας μέσα από το βιβλίο ή τις εκπαιδευτικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες. Ξεκινώντας από την παραδοχή της αλλαγής των κοινωνικών αναγκών και της έννοιας του σχολικού γραμματισμού με την εισβολή των νέων τεχνολογιών στη ζωή μας, καθώς και την ταχεία ανάπτυξή τους, αιτιολογείται η χρήση του πολυτροπικού χώρου του Facebook ως συμπληρωματική και άτυπη μορφή διδασκαλίας/ εκμάθησης της ξένης γλώσσας, τόσο για την ανάπτυξη γλωσσικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, όσο και για την ενίσχυση υφιστάμενων κοινωνικών δεσμών και εμπάθουσας στον γαλλικό πολιτισμό, μέσα από την επαφή των μαθητών με αυθεντικά κείμενα και αλληλεπιδράσεις.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Facebook, σχολικός γραμματισμός, ξένη γλώσσα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εισαγωγή των Νέων τεχνολογιών στη ζωή μας αλλάζει τις κοινωνικές μας ανάγκες με γρήγορο ρυθμό, μεταβάλλει το σχολικό γραμματισμό απαιτώντας νέες εξειδικευμένες δεξιότητες παραμερίζοντας τις παραδοσιακές απόψεις για τις μορφές του. Επιπλέον, η ανάπτυξη των δικτύων επικοινωνίας, οδηγεί τα άτομα και κυρίως τους νέους να είναι για πολλές ώρες την ημέρα συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο. Μάλιστα, η ύπαρξη δημοφιλών κοινωνικών δικτύων, όπως το Facebook οδηγεί τους μαθητές να τα επισκέπτονται ακόμη και την ώρα του μαθήματος, είτε από σταθερούς υπολογιστές, είτε από κινητά ή ταμπλέτες.

Φαίνεται πάντως ότι «η χρήση των κοινωνικών δικτύων στη διδασκαλία απέχει από το να είναι ομοιόμορφη και παρουσιάζει χρήσεις διαφορετικές και ποικίλες» (Damani & Ripaudo, 2011) μάλιστα, βρίσκεται ακόμη σε φάση διερεύνησης όσον αφορά στη διδασκαλία και εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι μαθητές θέλουν αυτό το χώρο και ότι παραμένει ένα μέρος της κοινωνικοποίησής τους (Madge et al., 2009; Lamy, 2011). Επιπρόσθετα, παρατηρούμε ότι δεν είναι ασυμβίβαστη η χρήση των κοινωνικών δικτύων με μια διδακτική πρακτική εκμάθησης ξένης γλώσσας ως επέκταση της επίσημης διδασκαλίας / μάθησης.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη ελευθερία που προσφέρει το δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο Facebook και το γεγονός ότι επιτρέπει τη συγκρότηση μιας άτυπης κοινότητας μάθησης, όπου μαθητές μοιράζονται όχι μόνο τις διαθέσεις τους, τις προτιμήσεις

τους, αλλά και την εμβάθυνση στη γλώσσα και στον πολιτισμό, γιατί να μην χρησιμοποιηθεί επιπλέον ως εργαλείο στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα στα Γαλλικά, ως εργαλείο άτυπης μορφής σχολικού γραμματισμού. Επιπλέον, μπορούμε να ενισχύσουμε υφιστάμενους κοινωνικούς δεσμούς να χρησιμοποιηθεί δηλαδή για τον κοινωνικό γραμματισμό των μαθητών αλλά και τον ψηφιακό που είναι απαραίτητος στις μέρες μας.

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ FACEBOOK

Το Facebook είναι ένα από τα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα και είναι το πιο συχνά επισκεπτόμενο μετά τη μηχανή αναζήτησης Google. Ως εκ τούτου, θα υπενθυμίσω τα χαρακτηριστικά του ενδιαφέροντός μας που είναι η επικοινωνία στον τοίχο μιας ομάδας Facebook. Η επικοινωνία στο Facebook καθορίζεται από μια ιεράρχηση συνεισφορών που μπορεί να εκλαμβάνονται ως ανάδραση ή ως πρωτοβουλίες. Η πιο πρόσφατη συνεισφορά εμφανίζεται πρώτη στον τοίχο. Η επικοινωνία είναι, επίσης, πολυτροπική: ο χρήστης μπορεί να δημοσιεύσει όχι μόνο ένα γραπτό μήνυμα, αλλά επίσης ένα σύνδεσμο με μια ιστοσελίδα ή ένα βίντεο (που αναγνωρίζονται αυτόματα εφόσον προέρχονται από το διαδίκτυο), μια φωτογραφία, ή ακόμη και να θέσει ένα ερώτημα. Μπορεί επίσης να δηλώσει με ποιον είναι ή που βρίσκεται, μια εφαρμογή που μπορεί εξίσου να εφαρμοστεί από τα κινητά τηλέφωνα (εφαρμογή Facebook Mobile).

Επίσης, η επικοινωνία είναι καθοδηγούμενη, είτε πρόκειται να ανακινήσει κανείς ένα θέμα με τη συνεισφορά του, είτε να συνεισφέρει με ανάδραση. Η διαδραστική αυτή επαφή ζητά από το χρήστη να εκφραστεί ή να προσθέσει κάτι από μια σειρά επιλογών όπως το «μου αρέσει», ή «σχολιάστε», ή «μοιράζομαι» (κοινοποιήστε). Η επαφή με τα άλλα μέλη μπορεί να είναι κυρίως ασύγχρονη, εντούτοις υπάρχει δυνατότητα και σύγχρονης. Η συζήτηση απευθύνεται σε όλα τα μέλη ή σε επιλεγμένα και οι συνεισφορές είναι συνήθως σύντομες, χωρίς ωστόσο να περιορίζονται από το συγκεκριμένο εργαλείο.

Αντιμέτωποι με μια τέτοια «κοινωνική μανία», η έρευνα για την εκπαίδευση εξερευνά την παιδαγωγική χρήση που μπορεί να εφαρμοστεί (Selwyn, 2007; 2009, Madge et al., 2009; Lamy, 2011; Siemens & Weller, 2011).

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας βασίζεται στην επικοινωνιακή προσέγγιση, δηλαδή στόχος είναι να αποκτήσει ο μαθητής ικανότητα επικοινωνίας στην ξένη γλώσσα να την κατακτήσει μέσα από μια ποικιλία καταγραφών και χρήσεων χωρίς να τη διαχωρίζει από τον πολιτισμό της (Bégar, 1991, σ.16). Απαραίτητο λοιπόν είναι να έρθει ο μαθητής αντιμέτωπος με αυθεντικά κείμενα, «καθαρά» κείμενα, που αναπτύχθηκαν από γαλλόφωνους για γαλλόφωνους σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας, εφόσον η εργασία αναφέρεται στη διδασκαλία της γαλλικής. Τα αυθεντικά κείμενα είναι δηλώσεις σε πραγματικές επικοινωνιακές καταστάσεις και όχι για εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας (Cua et Graca, 2005, σ.431). Από τη φύση του λοιπόν ένα αυθεντικό κείμενο είναι πιο πιθανό να συμπεριλαμβάνει λέξεις και άγνωστες εκφράσεις για τον μαθητή, θέτοντάς τον σε μια κατάσταση που απαιτεί τη χρήση στρατηγικών αποκωδικοποίησης της ξένης γλώσσας. Το να μάθει κανείς να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις του αγνώστου είναι επίσης μια σημαντική ικανότητα για

την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας (Kaweckí, 2004). Αυτή η Στρατηγική ικανότητα είναι ένα συστατικό της επικοινωνιακής ικανότητας (Berard, 1991).

Τα αυθεντικά κείμενα, εξ ορισμού, είναι αυτά που θα αντιμετωπίσουν οι μαθητές στο Γαλλόφωνο κόσμο, που τους επιτρέπουν να έχουν άμεση επαφή με την πραγματική χρήση της γλώσσας. Τα κείμενα αυτά ανήκουν σε ένα ευρύ φάσμα επικοινωνιακών καταστάσεων και μηνυμάτων γραπτών, προφορικών και οπτικών (Kaweckí, 2004 ; Cua et Graca, 2005). Η ποικιλία των κειμένων είναι τόσο πλούσια ώστε να μην είναι δυνατόν να τα απαριθμήσουμε όλα, αλλά παραθέτουμε μερικά παραδείγματα: τα μενού των εστιατορίων, τα τουριστικά φυλλάδια, τα δρομολόγια των τρένων, τα έντυπα εγγραφής, οι κάρτες, γραπτά αρχεία ενημέρωσης, και αρχεία ήχου, τηλεόραση, φωτογραφίες, εικόνες, ταινίες και τραγούδια. Τα Αυθεντικά κείμενα εδραιώνουν τη μάθηση στην πραγματική ζωή της γλώσσας-στόχου και των μαθητών. Τα κείμενα αυτά επιτρέπουν να συνδυάζεται η διδασκαλία της γλώσσας και του πολιτισμού (Cua et Graca, 2005, σ. 432).

Επομένως θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι απαραίτητο οι μαθητές μας να έρθουν σε επαφή με αυθεντικά κείμενα ώστε να αναπτύξουν το γλωσσικό γραμματισμό στην ξένη γλώσσα. Θα πρέπει λοιπόν ο εκπαιδευτικός που διδάσκει μια ξένη γλώσσα να φροντίσει και να παράσχει στους μαθητές συμπληρωματικά αυθεντικά κείμενα.

ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ FACEBOOK

Ένας καλός λόγος για να χρησιμοποιήσει κανείς το Facebook συμπληρωματικά ως μη τυπική μορφή διδασκαλίας της ξένης γλώσσας είναι η δημοφιλία του. Σχεδόν όλοι οι μαθητές έχουν λογαριασμό, το επισκέπτονται καθημερινά - σε αντίθεση με άλλα κοινωνικά δίκτυα που τα επισκέπτονται πιο περιορισμένα - είναι πολύ φιλικό στη χρήση και αναπτύσσει τον ψηφιακό γραμματισμό.

Ένας δεύτερος λόγος είναι ότι μέσω του Facebook ο καθηγητής αναπτύσσει τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών του μιας και υπάρχουν αλληλεπιδράσεις, τόσο με τον καθηγητή, όσο και ανάμεσα στους μαθητές, αναπτύσσεται επομένως ο κοινωνικός γραμματισμός.

Ένας τρίτος λόγος και ο πιο σημαντικός για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας είναι η ανάπτυξη του γλωσσικού γραμματισμού. Μέσω του Facebook μπορεί κανείς να φέρει τους μαθητές σε επαφή με αυθεντικά κείμενα και μάλιστα με τη γλώσσα που χρησιμοποιούν καθημερινά οι γάλλοι, μπορεί να επιλέγει λοιπόν και να ανεβάζει αφίσες, τραγούδια, video, κινούμενα σχέδια κλπ.

Κι ένας τέταρτος λόγος είναι ότι εξοικονομεί κανείς πολύτιμο χρόνο μιας και η γαλλική ως ξένη γλώσσα διδάσκεται μόνο δυο ώρες την εβδομάδα στο Γυμνάσιο και το Λύκειο και με το Facebook δεν υπάρχει χρονικός και χωρικός περιορισμός και επιπλέον, αξιοποιεί κανείς ένα διαδικτυακό εργαλείο για να διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Παράλληλα με την παραδοσιακή μέθοδο του βιβλίου αλλά και με εκπαιδευτικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες τύπου Edmodo, ο καθηγητής της ξένης γλώσσας μπορεί να προτείνει στους μαθητές του τη δημιουργία μιας κλειστής ομάδας στο Facebook και τη δυνατότητα συμμετοχής τους στην ομάδα, με τον περιορισμό οι αλληλεπιδράσεις και οι συνεισφορές να γίνονται στη γαλλική γλώσσα και εκτός ωρών

διδασκαλίας. Μαθητές και καθηγητής καλό είναι να έχουν τα ίδια δικαιώματα στην ομάδα. Επιπλέον, ο χώρος καλό είναι να προορίζεται να παραμείνει ανοικτός για αρκετά χρόνια, χωρίς περιορισμό πρόσβασης ή χρόνου στα μέλη, ώστε ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να μπορεί να διερευνήσει σε βάθος χρόνο τις συνεισφορές και αλληλεπιδράσεις των μαθητών του.

Η παρουσία του καθηγητή στην ομάδα μπορεί να είναι κοινωνικογνωστική και κοινωνικοσυναισθηματική, μπορεί να σχετίζεται με ειδοποιήσεις σχετικά με το μάθημα ή με εργασίες που δεν πρέπει να ξεχάσουν να υλοποιήσουν οι μαθητές (π.χ. *N'oubliez pas de compléter les activités sur Edmodo*). Μην ξεχάσετε να συμπληρώσετε τις δραστηριότητες στο Edmodo), μπορεί να ανεβάζει μικρά αυθεντικά κείμενα όπως αφίσες, τραγούδια, video, κινούμενα σχέδια, κόμικ (εικόνα 1), φωτογραφίες της Γαλλίας αλλά και συνδέσμους ιστοτόπων χρήσιμων για την εκμάθηση της γαλλικής. Τα αυθεντικά αυτά κείμενα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αργότερα στην τάξη. Για παράδειγμα, με αφορμή ένα κόμικ και αντλώντας από το θέμα του, μπορούμε να συζητήσουμε και να τονίσουμε τα σχετικά σημεία του πολιτισμού. Επιπλέον, αν το ίδιο το κόμικ προσφέρεται, μπορούμε να αναλύσουμε και να βελτιώσουμε την κοινωνικο-πολιτιστική ικανότητα των μαθητών. Ακόμη, η γλώσσα των κόμικς είναι μια γλώσσα καθημερινή και με διαφορετικούς τύπους γλώσσας που μας επιτρέπει να εργαστούμε πάνω σε διαφορετικές περιστάσεις. Τα κόμικς μας παρέχουν επίσης, ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα: το χιούμορ.

Εικόνα 1: Κόμικ.

Ένα άλλο παράδειγμα αξιοποίησης των αναρτήσεών μας στο Facebook και συγκεκριμένα στα video clips με τραγούδια: οι μαθητές αφού παρακολουθήσουν το clip με το τραγούδι καλούνται

- να αναγνωρίσουν και να εντοπίσουν τα συστατικά του.
- να ανακαλύψουν τα πρόσωπα.
- να σημειώσουν την ακολουθία των ενεργειών.
- να αφηγηθούν το τραγούδι.

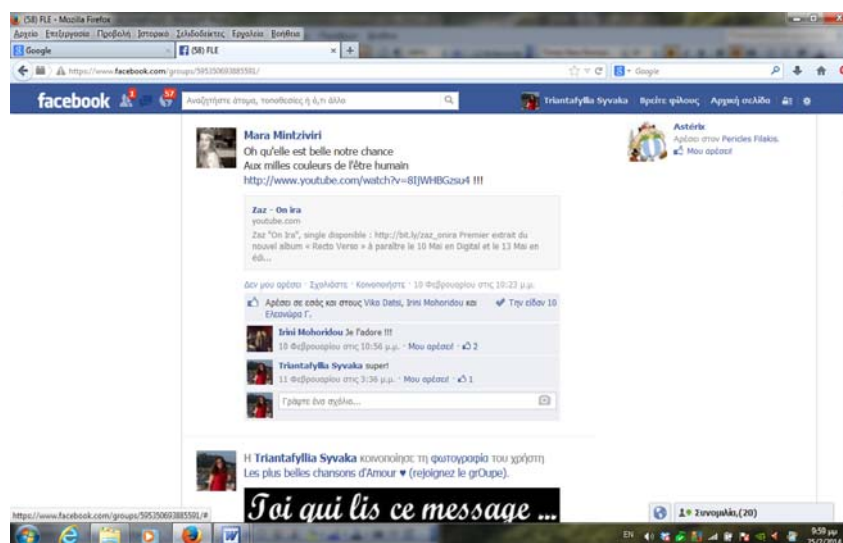
- να γράψουν λέξεις σχετικές με το θέμα του τραγουδιού
- να γράψουν κείμενο που θα εμπεριέχει τις λέξεις που έχουν καταγράψει κλπ.
- Επίσης, μπορούν να δοθούν οι στίχοι του τραγουδιού με κενά που θα συμπληρώνει ο μαθητής ακούγοντας το τραγούδι.

Με παρόμοιο τρόπο μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλα αυθεντικά κείμενα.

Εικόνα 2: Βίντεο αναρτημένο από μαθητές με αλληλεπιδράσεις μαθητών - καθηγητή

Οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να δηλώνουν αν τους αρέσουν τα βίντεο ή τα τραγούδια και γενικά τα κείμενα που ανεβάζει ο καθηγητής, να σχολιάζουν ή να απαντούν σε σχόλια συμμαθητών τους ή του καθηγητή τους και επίσης να ανεβάζουν κι αυτοί φωτογραφίες, τραγούδια, (εικόνα 2) βίντεο και γενικά κείμενα που έχουν σχέση με τη Γαλλία, τους γάλλους ή τη γαλλική γλώσσα και κουλτούρα. Τα αυθεντικά κείμενα που θα ανεβάζουν οι μαθητές μπορούν και λειτουργούν ως μέσον διέγερσης του ενδιαφέροντός τους για την ξένη γλώσσα, διότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να αξιοποιηθούν από τον διδάσκοντα στην τάξη, δημιουργώντας μάλιστα και έναν ανταγωνισμό ανάμεσα στους μαθητές όσον αφορά στην ανάρτηση των αυθεντικών κειμένων.

Εικόνα 3: Ανταπόκριση σε ανάρτηση μαθητή

Επίσης, ο καθηγητής θα χρειαστεί μερικές φορές να διορθώνει τη γλώσσα, να απαντά στους μαθητές ή να ανταποκρίνεται τακτικά με ένα "Like" ή σχόλια για τις αναρτήσεις των μαθητών (εικόνα 3). Ο χώρος αυτός επομένως (των σχολίων, κοινοποιήσεων κλπ) εμφανίζεται ως ένας χώρος όχι μόνο για να μοιραστεί κανείς, να ανταλλάξει σχόλια ή και χιούμορ αλλά μπορεί να χρησιμεύσει για τη δημιουργία σχέσεων και ισχυρών κοινωνικοσυναισθηματικών δεσμών ανάμεσα στον καθηγητή και τους μαθητές.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εν κατακλείδι, το Facebook μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο άτυπης μορφής σχολικού γραμματισμού στη διδασκαλία/εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει το κοινωνικό αυτό δίκτυο να φέρει σε επαφή τους μαθητές με αυθεντικά κείμενα, να εμβαθύνει στη γλώσσα και στον πολιτισμό και ταυτόχρονα να αναπτύξει τις ήδη υπάρχουσες κοινωνικοσυναισθηματικές σχέσεις που έχει με τους μαθητές του, να τους βοηθήσει να αναπτύξουν ψηφιακές και κοινωνικές δεξιότητες, μάλιστα αξιοποιώντας τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών του, έτσι που η μάθηση να γίνει διασκέδαση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Bérard, E. (1991) *L'approche communicative – Théorie et pratiques*. Paris : Clé International.

Cuq, J-P., Gruca I. (2005) *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde*. Grenoble: Presses Universitaires de Grenoble.

Damani, K. & Rinaudo, J.-L., (2011). «Enseigner avec les réseaux sociaux, des professeurs sur Facebook», colloque international EPAL, Grenoble, 23 juin 2011, Ανάκληση στις 04/04/2012 από:

http://w3.u-grenoble3.fr/epal/dossier/06_act/pdf/epal2011-damanirinaudo.pdf.

Kawecki, R. (2004). De l'utilité des documents authentiques (The usefulness of authentic documents). *Le français dans le monde* (n° 331, Janvier-Février 2004), Clé International, Paris, p. 31-32.

Lamy, M.-N., (2011). « Entre les "murs" de Facebook et le forum institutionnel: nouveaux espaces d'expression en langue cible ». Colloque international EPAL, Grenoble, 23 juin 2011, Ανάκληση στις 04/04/2012 από:

http://w3.ugrenoble3.fr/epal/dossier/06_act/pdf/epal2011lamy.pdf.

Madge, C., Meek, J., Wellens, J. & Hooley, T., (2009). "Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'". *Learning, Media And Technology*, 34:2, 2009, pp.141-155.

Selwyn, N., (2007). "Screw blackboard...do it on Facebook!": An investigation of students' educational use of Facebook." Presented at the "Poke 1.0 –Facebook Social Research Symposium," University of London, 2007, Ανάκληση στις 04/04/2012 από:

<http://www.lse.ac.uk/collections/informationSystems/newsAndEvents/2008events/selwynpad>.

Selwyn, N. (2009). "Faceworking: exploring students' education related use of Facebook". *Learning, Media and Technology Vol. 34, No. 2, June 2009*, pp. 157–174.

Siemens, G. & Weller, M. (coord.), (2011). "The Impact of Social Networks on Teaching and Learning" [online monograph]. Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC). Vol. 8, No 1, 2011, pp. 164-170. UOC.